

NOAM CHOMSKY

Amerikalı dil bilimci, filozof, siyaset eleştirmeni ve aktivist Avram Noam Chomsky, 1928 yılında Philadelphia'da doğdu. Pennsylvania Üniversitesi'nde dilbilim ve felsefe alanlarında eğitim aldı. Dilbilim teorisinin mantıksal yapısını konu alan doktora tezini tamamladığı 1955 yılından, emekli olduğu 2002 yılına kadar yaklaşık yarım asır boyunca, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü Dilbilim ve Felsefe Bölümü'nde aktif olarak ders verdi. Chomsky'nin dilbilim alanına en büyük katkısı, kabaca insan beyninde doğuştan gelen bir dil edinim aygıtı olduğunu, bir başka deyişle dilin bizim biyolojik ve bilişsel bir özelliğimiz olduğunu savunan evrensel dilbilgisi teorisidir. Chomsky'nin insan doğası ve bilgiyi nasıl işlediğimiz gibi meseleleri tartışmaya açan fikirleri, psikoloji, felsefe ve bilişsel bilim alanlarında da önemli etkiler yaratmıştır. Dilbilim alanındaki çalışmalarının yanı sıra, hatta zaman zaman onlardan da çok, siyasi sistem eleştirileriyle dikkat çeken Chomsky, özellikle 1960'lardan itibaren ABD dış politikası ve entelektüel kültürü ile medyanın manipülatif rolünün en sert eleştirmenlerinden olmuştur. Siyasi duruşunu "özgürlükçü sosyalist" olarak tanımlayan Chomsky, uzun yıllardır aktif bir biçimde siyasi mücadelenin içindedir; kendisi ayrıca Barış İçin Akademisyenler'in "Bu Suça Ortak Olmayacağız" bildirisinin imzacılarından.

Sayırsız ödül ve fahri unvanla onurlandırılmış oldukça üretken bir yazar olan Chomsky'nin yayımlanmış eserlerinden bazıları şunlardır: *Syntactic Structures* (1957); *Current Issues in Linguistic Theory* (1964); *Aspects of the Theory of Syntax* (1965); *American Power and the New Mandarins* (1969); *Language and Mind* (1972) [Dil ve Zihin, Çev. Ahmet Kocaman, Ayraç Yay., 2001]; *For Reasons of State* (1973) [Devlet Ügruna, Çev. Yavuz Alogan, İthaki Yay., 2017]; *Peace in the Middle East?* (1974); *Fateful Triangle* (1983) [Kader Üçgeni, Çev. Bahadır Sina Şenel, İletişim Yay., 1993]; *Knowledge of Language: Its Nature, Origin and Use* (1986); *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media* (Edward S. Herman ile birlikte, 1988) [Rızanın İmalatı: Kitle Medyasının Ekonomi Politikası, Çev. Ender Abadoğlu, BGST Yay., 2012]; *The Culture of Terrorism* (1988) [Terörizm Kültürü: ABD Terörü, Çev. Taha Cevdet, Pınar Yay., 2000]; *Necessary Illusions* (1989) [Medya Gerçeği, Çev. Abdullah Yılmaz & Osman Akınhay, Everest Yay., 2012]; *Deterring Democracy* (1991) [Demokrasi: Gerçek ve Hayal, Çev. Cevdet Cerit, Pınar Yay., 2001]; *World Orders: Old and New* (1996) [Dünya Düzeni: Eskisi Yenisi, Çev. Tuncay Birkan & Ali Çakıroğlu, Metis Yay., 2000]; *Profit Over People* (1999) [Halk Üzerinden Kazanç: Neoliberalizm ve Küresel Düzen, Çev. Süreyya Evren, Everest Yay., 2014]; *Rogue States* (2000); *The Architecture of Language* (2000) [Dilin Mimarisi, Çev. İsa Kerem Bayırlı, Boğaziçi Üniversitesi Yay., 2014]; *9-11* (2001) [11 Eylül, Çev. Dost Körpe, Om Yay., 2002]; *Hegemony or Survival* (2003); *Gaza in Crisis* (İlan Pappé ile birlikte, 2010) [Yaşam ile Ölüm Arasında Gazze: Dünden Bugüne Filistin Sorunu, Çev. Taylan Doğan & Ali K. Saysel, BGST Yay., 2011]; *On Western Terrorism: From Hiroshima to Drone Warfare* (Andre Vltchek ile birlikte, 2013) [Batı Terörizmi: Hiroşimâdan İnsansız Hava Araçlarına, Çev. Aysel Yıldırım, BGST Yay., 2014].

Ayrıntı: 1231
İnceleme Dizisi: 304

Korsanlar ve İmparatorlar: Eskiler ve Yeniler
Gerçek Dünyada Uluslararası Terörizm
Noam Chomsky

Kitabın Özgün Adı
Pirates and Emperors: Old and New
International Terrorism in the Real World

İngilizceden Çeviren
Aslı Önal

Son Okuma
Ayten Koçal

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

© Pirates and Emperors: International Terrorism in the Real World
Noam Chomsky, 2016, First published by Pluto Press, London

Bu kitabın Türkçe yayım hakları Anatolialit Agency aracılığıyla alınmıştır

Kapak Fotoğrafı
Frank Schwere/Photonica World/Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Esin Yetiş

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 – 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: 2018
Baskı Adedi 2000

ISBN 978-605-314-319-2
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi

facebook.com/ayrintiyayinevi

instagram.com/ayrintiyayinlari

Noam Chomsky
Korsanlar ve İmparatorlar:
Eskiler ve Yeniler
Gerçek Dünyada Uluslararası Terörizm

İNCELEME DİZİSİ
SON ÇIKAN KİTAPLAR

- MODA-LOJİ
Yuniya Kawamura
- MARKSİZM'İN ANLAMI
Paul D'Amato
- CİNSELLİĞİN ÖNEMİ
Arzuya Yeniden Kavuşmak
Dr. Ghislaine Paris
- ÇALIŞMA DÜŞÜNCESİ
John W. Budd
- YORUM VE AŞIRI YORUM
Umberto Eco
- HAYATIN GİZLİ HAZLARI
Theodore Zeldin
- HAYATIN KIRILGANLIĞI
William E. Connolly
- DEVLET VE HUKUK
Friedrich Engels, Karl Marx
- İYİMSER OLMAYAN UMUT
Terry Eagleton
- TEKNİK, SERMAYE, MEDYA
Peter Trawny
- PROTESTO
Toplumsal Hareketlere
Kültürel Bir Giriş
James M. Jasper
- SOSYALİZMDE EĞİTİM
KÜBA
Celil Denktaş
- HERMENÖTİĞİN KÖKENİ
Kendilik Hakkında - Dartmouth
Konferansları, 1980
Michel Foucault
YAŞAM SANATI
Zygmunt Bauman
- LENİN
Farklı Bir Yol
Lars T. Lih
- HERMENÖTİK VE SOSYAL BİLİMLER
Anlama'ya Dair Yaklaşımlar
Zygmunt Bauman
- LENİN 2017
Hatırlamak, Tekrarlamak ve Kafa Yormak
Vladimir İlyich Lenin , Slavoj Žižek
- EKİM
Rus Devriminin Hikâyesi
China Miéville
- DÜNYAYA VE KENDİMİZE DAİR
Zygmunt Bauman & Stanislaw Obirek
- FAŞİZM VE KAPİTALİZM
Faşizmin Sosyal Kökenleri ve
İşlevleri Üstüne Teoriler
*Angelo Tasca, Arthur Rosenberg,
Otto Bauer, August Thalheime*
- TANRI'YA VE İNSANA DAİR
Stanislaw Obirek, Zygmunt Bauman
- İSTİSNA HÂLİ
Giorgio Agamben
- BENLİK PRATİKLERİ
Zygmunt Bauman & Rein Raud
- EŞYA VE İNSAN
Bir Pratik İlişkinin Felsefesi, Pedagojisi
ve Sosyolojisi
Arnd-Michael Nohl
- KUŞATILMIŞ TOPLUM
Zygmunt Bauman
- KAPIMIZDAKİ YABANCILAR
Zygmunt Bauman
- DEMİR KAFES
Max Weber ve Weberci Marksizm
Michael Löwy
- YEMEK VE ULUSAL KİMLİK
Günelik Yaşamdan Küresel Siyasete
Atsuko Ichijo & Ronald Ranta

İçindekiler

— Yeni Baskıya Önsöz (2015).....	7
— Birinci Baskıya Önsöz (1986)	13
— Giriş (2002)	25
1. Düşünce Kontrolü: Ortadoğu Örneği (1986)	53
2. Ortadoğu Terörizmi ve Amerikan İdeolojik Sistemi (1986)...	82
3. ABD Demonolojisinde Libya (1986)	155
4. ABD'nin Ortadoğu'daki Rolü (15 Kasım 1986).....	194
5. Uluslararası Terörizm: İmge ve Gerçeklik (1989)	219
6. 11 Eylül Sonrası Dünya (2001)	257
7. ABD/İsrail-Filistin (Mayıs 2001).....	282
— Dizin.....	319

Yeni Baskıya Önsöz (2015)

Bu satırları yazdığım sırada, basında şöyle bir haber yer alıyor: “Bir zamanların ele geçirilmesi imkânsız İranlı istihbarat şefi ve Kudüs Gücü Komutanı Tümgeneral Kasım Süleymanî –içlerinden bazıları Irak’taki Amerikan askerlerini de öldürmüş olan– bir dizi terör saldırısı organize etmekle geçen karanlık bir kariyerin ardından, Irak’ta bir halk figürü olarak ortaya çıktı.”¹ Herhangi bir merak uyandırmayacak denli basmakalıp olan bu yorum, tam da bu nedenle ilginç ve öğretici.

Birleşik Devletler, Irak’ı tartışmasız bir biçimde işgal etti ve bu, ülkeyi yerle bir eden sebepsiz bir saldırı eylemiydi. Peki,

---

1. Tim Arango ve Thomas Erdbrink, “U.S. and Iran Both Attack ISIS, but Try Not to Look Like Allies”, *New York Times*, 3 Aralık 2014. http://www.nytimes.com/2014/12/04/world/middleeast/iran-airstrikes-hit-islamic-state-in-iraq.html?_r=0.

işgalci bir ordunun askerlerini öldüren bir saldırı, nasıl oluyor da bir “terör saldırısı” olabiliyor? Bunun tek bir yolu var: Şayet saldıran taraf, kendisine istediği zaman bir yerleri işgal ve imha etme hakkı tanıyan biricik imtiyazlara sahipse, onun haklı eylemlerine karşı gösterilen her tür direniş terörizmdir. Kısacası bunun yolu, saldırganın tıpkı Aziz Augustinus’un korsanlar ve imparatorlar hikâyesinde olduğu gibi, “büyük bir donanmayla dünyaya korku salması” ve bu nedenle bir hırsız yahut korsan değil de imparator olmasıdır.

Sonraki bölümlerde de tartışılacağı üzere, “Aziz Augustinus’un hikâyesi, uluslararası terörizm kavramının modern Batılı anlamdaki kullanımına ışık tutuyor ve Batı’nın üst düzey bir kinizm örneği sergileyerek uyguladığı şiddet için bir kılıf olarak kullandığı, yakın zamana ait seçmece birtakım terör olayları üzerinden bu çılgınlığın özünü ortaya koyuyor.”

Emperyal hak iddiaları kimi zaman son derece etkileyici olabiliyor. Örneğin, bir süre önce Suriyeli isyancılara askeri yardım yapılıp yapılmaması üzerinden dönen bir tartışma vardı. *New York Times*’in birinci sayfasında yer alan bir makalede, geçmişte isyancıları desteklemek amacıyla yapılmış müdahaleleri inceleyerek tartışmaya katkıda bulunan bir CIA araştırmasının, “bunun nadiren işe yaradığı sonucuna vardığı”ndan bahsediliyordu.² Makalede, Başkan Obama’nın CIA’dan “herhangi bir ülkede yaşanan bir ayaklanmayı finanse etme ve silahlandırma konusunda gerçekten başarılı olmuş” girişimleri bulup çıkarması için bu tür araştırmalar yapmasını istediği, fakat neticede “Fazla bir şeyle gelediler” dediği aktarılır. Nitekim Obama, bu tür girişimleri devam ettirmek konusunda bir nebze gönülsüzdür.

Makalenin ilk paragrafında en önemli üç örnek sıralanır: Küba, Angola, Nikaragua. Her biri, Washington tarafından yürütülen kanlı ve uzun süreli terörist savaşların birer örneğidir.

2. Mark Mazzetti, “C.I.A. Study of Covert Aid Fueled Skepticism About Helping Syrian Rebels”, *New York Times*, 14 Ekim 2014. <http://www.nytimes.com/2014/10/15/us/politics/cia-study-says-arming-rebels-seldom-works.html>.

Başkan Kennedy'nin sırdaşı tarihçi Arthur Schlesinger, başkanın “dünyanın bütün vahşetleri”ni Küba’ya götürmek için bir kampanya başlattığını yazar; bu satırlar, en büyük önceliği olarak bu işle vazifelendirilmiş olan Robert Kennedy için yazdığı biyografide geçmektedir. ABD’nin terörist saldırıları hat safhadaydı ve herkesçe bilindiği üzere, Schlesinger’in “tarihteki en tehlikeli an” olarak adlandırdığı Küba füze krizinde önemli bir rol oynamıştı. Kriz biraz olsun yatıştığında, terörist saldırılara yeniden hız verildi ve yıllarca devam ettirildi.

Angola’da –Güney Afrika’daki Apartheid rejiminin son dayanağı olan– Reagan yönetimi, saldırgan ve acımasız UNITA ordusunu destekledi ve liderleri Jonas Savimbi’nin dikkatle izlenen serbest seçimlerde aldığı ağır yenilginin ardından ve hatta Britanya’nın Angola Büyükelçisi Marrack Goulding’in ifadesiyle Kuzey Afrika “sahip olduğu iktidar hırsı nedeniyle kendi halkını dehşet verici bir sefaletle sürüklemiş olan bu canavar”dan desteğini çektikten sonra bile desteğini sürdürdü. Yakınlardaki Kinşasa kentinde görevli CIA istasyon şefi de Goulding’in ifadelerini destekmiş, “işlediği suçların boyutu nedeniyle” bu canavarı desteklemenin “iyi bir fikir olmadığı” konusunda uyararak Savimbi’nin “korkunç derecede gaddar biri” olduğunu dile getirmişti.³

Reagan’ın Nikaragua’ya karşı yürüttüğü, aynı derecede kanlı ve yıkıcı terörist savaş, ABD’nin “yasadışı güç kullanımı”na son vermesi ve yol açtığı hasarı tazmin etmesi yönünde karar alan Uluslararası Adalet Divanı tarafından dahi kınandı. Bu karar elbette ki yok sayıldı, savaş daha da tırmandırıldı ve hatta ABD, Güvenlik Konseyi’nin devletlere uluslararası hukuka uyma çağrısında bulunduğu bir kararını da veto etti – Konsey doğrudan isim vermese de kimi kastettiği açıktı.

Kurbanlarına tarifsiz bir sefalet ve yıkım getirmiş olan bu üç muazzam terör kampanyasının elde ettiği başarı son derece sınırlı olduğundan, iyi bir politika modeli teşkil etmiyorlar. Bu

3. Piero Gleijeses, *Visions of Freedom* (University of North Carolina Press, 2013).

araştırmadan çıkarılacak tek ders budur. En net, önemli ve en açık sözlü mesaj ise ABD'nin dünyanın en önde gelen terörist devleti olduğudur, fakat iyi ve makuldür. Zira “dünyaya korku salan”, ancak bunu hak hukuk çerçevesinde yapan bir imparatorudur.

Bir kere her şeyden önce imparator, kendi nüfuz alanlarına –yani bütün dünyaya– korku saldığı için o kadar da ağır bir kınamaya tabi tutulamaz. Ya da buraları savunduğu için. Dahası sahip olduklarının ondan çalınması durumunda yaşadığı ıstırap herkes tarafından anlaşılabilir. Bunun önemli bir örneği, 1949 yılının Ekim ayında Çin bağımsızlığını ilan ettiğinde yaşandı. “Çin'in kaybı”, yalnızca büyük bir tarihsel olay değildi, aynı zamanda Amerikan toplumu için de yıkıcı birtakım etkileri oldu. O günün ve hatta daha sonrasının en önemli sorusu şuydu: “Çin'in kaybedilmesinin sorumlusu kim?” Bu, McCarthyci baskı dalgasının başlıca mevzusuydu. Dahası bu olay, ABD'nin bölgedeki politikalarını analiz eden Asya tarihçisi John Dower'ın “süper-domino” olarak adlandırdığı Japonya'ya kadar uzanabilecek bir kayıplar zincirini başlatma potansiyeli taşıyan bütün bir “Çinhindi'nin kaybı” endişesiyle, ABD'nin Vietnam Savaşı'nı başlatmasına neden olmuştu. Kennedy, Güney Vietnam'a ve sonrasında bütün bir Çinhindi'ne karşı girişilen saldırıları tırmandırmayı başaramazsa, “Çinhindi'nin kaybı” nedeniyle suçlanmaktan çok korkuyordu.

Şüphesiz ki insan yalnızca sahip olduğu bir şeyi kaybedebilir. Emperyal zihniyet o denli derinlere işlemiştir ki, hâlâ kullanılmakta olan bu tür tabirlerin uzunca bir süredir kimse farkında bile değil.

İmparator sahip olduğu şeyi savunmalıdır da. Başkan Lyndon Johnson, Asya'daki Amerikan askerlerine hitap ettiği 1966 tarihli bir konuşmasında, bu ilkeyi büyük tutkuyla dile getiriyordu. Onlara şöyle sesleniyordu: “Ayağa kalkıp şöyle diyeceğiz: ‘Güçlü olan haklı değildir.’ Dünyada üç milyar insan var ve biz bunların yalnızca 200 milyonuna sahibiz. Oranımız on beşte bir. Şayet güçlü olan haklı olmuş olsaydı, Amerika'yı çoktan ezip geçmiş

ve sahip olduklarımızı bizden almış olurlardı. Onların istedikleri şeyler bizde var.” İşte bu nedenle, bize karşı giriştikleri saldırıdan kendimizi korumak için Vietnam’ı yakıp yıkmalı ve “özgürlüğü müdafaa etmeliyiz.”⁴

Bu muhakeme şekli ile Başkan Obama’nın günün birinde bize zarar vermeyi planladıklarından şüphelenilen insanları öldürmek için başlattığı insansız hava aracı saldırılarının mantığı arasında hiçbir fark yok.

Bu ilke akademide de açıkça dile getiriliyor. Ünlü Soğuk Savaş tarihçisi John Lewis Gaddis, George W. Bush’un Irak’a karşı başlattığı “önleyici savaş”ın (ki hiçbir şey “önlenmiş” filan değildi ama bunu şimdi bir kenara bırakalım) tarihsel kökenlerini araştırdığı çalışmasında, “Bush’un terörle mücadele çerçevesi”ni, “Manifest Destiny” [Açık Kader] ideolojisinin entelektüel yaratıcısı, şahsen Bush’un da kahramanı olan büyük strateji uzmanı John Quincy Adams’ın “ulvi ve idealist geleneği”ne dayandırmaktadır. Gaddis’e göre Adams, ABD’nin stratejik düşünme şekline en baştan beri yön vermiş olan ilkeyi benimsemişti: “Güvenliğin yolu genişlemeden geçer.” Bu nedenle, “Amerikalıları, ‘özgürlüğümüzü ve hayatlarımızı savunmamız gerektiği durumlarda, önleyici eylemlere hazır olmaları” konusunda uyaran Bush, yeni bir şey söylemiyor, bilakis yalnızca eski bir geleneği aksettiriyor”, Adams’tan sonra gelen bütün başkanların “gayet iyi... idrak etmiş oldukları” ilkeleri yineliyordu.⁵

Güvenlik elbette ki meşru bir hedeftir. Ve buradan hareketle genişlemenin sınırsız olması gerektiği sonucuna varılabilir, ne de olsa sahip olduklarımızın dışsal sınırları her zaman için potansiyel bir tehdit, belki de sahip olduklarımızın orada yaşayan halklar tarafından çalınması tehdidi altındadır ki bu, bize karşı girişilecek en alçakça saldırı biçimidir.

4. Lyndon Johnson, “Remarks to American and Korean Servicemen”, 1 Kasım 1966, <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=27974>.

5. John Lewis Gaddis, *Surprise, Security, and the American Experience* (Harvard, 2004).

Bununla birlikte “onlar” tehdidi, ülke içinde de vardır ki bu, Amerikan tarihinde derin kökleri olan başka bir kaygı unsurudur. Koloniciler, Thomas Jefferson tarafından Bağımsızlık Bildirgesi’nde alenen itham edilen “acımasız Kızılderili vahşiler”e karşı kendilerini savunmak zorundalardı. Bir diğer büyük tehdit de köle nüfusuydu. Jefferson’ın esefle dile getirdiği gibi, onları özgür bırakmak son derece tehlikeli olabilirdi. Modern gelişmiş toplumları ortaya çıkarmış olan sanayi devriminin öncelikli insan kaynağı olarak acımasız çalışma kamplarında maruz kaldıkları korkunç muamele nedeniyle, bu kölelerin her biri “on binlerce kötü an”ya sahipti ve özgür bırakıldıkları vakit, ancak “şu veya bu ırkın yok edilmesi” ile son bulacak bir savaşa yol açabilirdi.⁶

Olası tehditler asla son bulmaz. Bu nedenle güvenlik bizlerden, tepeden tırnağa silahlanmamızı ve bu silahları kiliselere, restoranlara ve bize zarar vermeyi planlayan “onlar”ın gizlice sızmış olabileceği her yere götürmemizi talep eder.

Dahası güvenliği tam anlamıyla sağlamak istiyorsak, imparatorluk yetkisinin [*imperium*] de korunması gerekir. Bu nedenle, dünya genelinde bin tane askeri üsse, bütün ülkelerin bütçelerinin toplamına yakın bir askeri bütçeye, Dünya ve uzay üzerinde “tam spektrumlu bir tahakküm” kurabilmesi için gereken en gelişmiş teknoloji ve en son araştırma tekniklerine sahip olmak, Amerika’nın en doğal hakkıdır.

Tüm bunlar, imparatorun imtiyazları ve onun haklı ihtiyaçlarıdır.

---

6. Edward Baptist, *The Half Has Never Been Told* (Basic Books, 2014); köleliğin Amerika’daki grotesk sicili ve gelişmekte olan ekonomilerin, köle emeği tarafından üretilen servete olan bağımlılığı hakkında etkili ve ferasetli bir analizdir.

Birinci Baskıya Önsöz (1986)

Aziz Augustinus, Büyük İskender tarafından esir alınan bir korsanın hikâyesini anlatır. İskender korsana, “Sen ne cesaretle denizlere korku salabiliyorsun?” diye sorar. Korsan, “Asıl sen ne cesaretle bütün dünyaya korku salabiliyorsun?” diye cevap verir ve şöyle devam eder: “Ben sırf küçük bir gemiyle bunu yaptığım için hırsız sayılıyorum, oysa sen aynı şeyi koca bir donanmayla yapıyorsun diye imparator olarak anılıyorsun.”

Aziz Augustinus, korsanın verdiği cevabın “zarif ve kusursuz” olduğunu söyler. Hikâye, Birleşik Devletler’in uluslararası terörizm sahnesinin muhtelif küçük aktörleriyle –Libya, FKÖ’nün çeşitli hizipleri ve diğerleri– olan ilişkisini gayet doğru bir biçimde yansıtıyor. Daha genel bir yaklaşımla Aziz Augustinus’un hikâyesi, uluslararası terörizm kavramının modern Batılı

anlamdaki kullanımına ışık tutuyor ve Batı'nın üst düzey bir kinizm örneği sergileyerek uyguladığı şiddet için bir kılıf olarak kullandığı, yakın zamana ait seçmece birtakım terör olayları üzerinden bu çığgınlığın özünü ortaya koyuyor.

“Terörizm” kavramı on sekizinci yüzyılın sonunda, hükümetlerin halkın itaatini teminat altına almak için tasarlanmış şiddet içeren eylemlerine referansla kullanılmaya başlandı. Bu haliyle kavramın, iktidarı ellerinde bulundurmamak suretiyle düşünce ve ifade sistemini kontrol altında tutabilecek konumda olan devlet terörizminin uygulayıcılarına herhangi bir faydası yoktu. Bu nedenle orijinal anlam terk edildi ve “terörizm” kavramı, bireylerin veya grupların başvurduğu “perakende terörizm”i [*retail terrorism*] anlatmak için kullanılmaya başlandı.¹ Kavram eskiden kendi tebaasına veya dünyaya korku salan imparatorlar için kullanılırken, şimdi ifade ettiği anlam güçlülere korku salan hırsızlarla sınırlıdır – gerçi bütünüyle bununla da sınırlı değildir: İktidar ve ideolojinin gerektirdiği koşullarla birlikte değişen bir kategori olan düşman imparatorlar için de hâlâ kullanılmaktadır.

Kendimizi bu tür uygulamalardan ayırıştırarak, “terörizm” kavramını (genellikle siyasi, dini vb emellerine ulaşabilmek için) korkutma veya zorlama amaçlı şiddet kullanımı veya tehdidinden bahsetmek için kullanıyoruz ki bu terörün faili bir imparator olabileceği gibi bir hırsız da olabilir.

Korsanın veciz sözü, son zamanlarda evrimleşmiş olan “uluslararası terörizm” kavramını yalnızca kısmen açıklar. Buna ikinci bir nitelik eklemek gerekir: Bir terör eylemi yalnızca “onlar tarafından” –bizim değil– gerçekleştirildiğinde terör eylemleri kanonu altında değerlendirilir. Bu, Reagan yönetiminin göreve gelir gelmez “uluslararası terörizm” üzerine başlattığı halkla ilişkiler kampanyasına rehberlik eden doktrindi. Bu musibetin “Batılı demokratik toplumları istikrarsızlaştırmayı amaçlayan”,

1. “Origins and Fundamental Causes of International Terrorism” [“Uluslararası Terörizmin Kökenleri ve Temel Nedenleri”], Birleşmiş Milletler Sekreteryası, M. Cherif Bassiouni, der., *International Terrorism and Political Crimes* içinde yeniden yayımlanmıştır (Charles Thomas, 1975).

“Sovyetlerden mülhem” bir enstrüman olduğunu iddia eden akademik çalışmaları temel alıyordu. Sözde gerçekler, terörizmin “Sovyetler Birliği’ni yahut uydularını veya vasal devletlerini” değil, bilakis “neredeyse münhasıran demokratik veya görece demokratik ülkeleri” hedef aldığını ortaya koyuyordu.²

Bu tez doğrudur; “terörizm” kavramının imparator ve sadık çevresi tarafından hangi anlamda kullanıldığı düşünüldüğünde, esasında tanım gereği doğrudur. Yalnızca “onlar tarafından” işlenen suçlar terörizm olarak sayıldığından, tez hakikatin ne olduğundan bağımsız bir biçimde zorunlu olarak doğrudur. Gerçek dünyada ise hikâye çok daha farklıdır. Geçtiğimiz on yıllar içerisinde, uluslararası terörizmin en büyük kurbanları³ Kübalılar, Orta Amerikalılar ve Lübnanlılar olmuştur, fakat bu vakalardan hiçbiri tanım gereği terörizm değildir. İsrail “millsilleme” iddiasında bulunmaya dahi tenezzül etmeden Filistin mülteci kamplarını bombalayıp bir sürü sivil öldürdüğünde veya “karşı-terör” operasyonları kapsamında birliklerini Lübnan köylerine gönderip her yeri yakıp yıktığında *yahut* gemileri kaçırıp yüzlerce rehineyi korkunç şartlar altındaki esir kamplarına gönderdiğinde, bunun adı “terörizm” değildir; hatta bunlara itiraz eden ender ve cılız sesler de, sergiledikleri “antisemitizm” ve “çifte standart” nedeniyle hep bir ağızdan şiddetle eleştirilirler. Bunun nedeni, protestocuların “insan hayatına değer veren bir ülke”yi (*Washington Post*) öven büyük koroya iştirak etmemele-ridir. Bu ülkenin temsil ettiği “yüksek ahlaki amaç” (*Time*) ebedi

---

2. Claire Sterling, Walter Laqueur; bkz. 5. Bölüm. Referanslar ve tartışma için bkz. bana ait olan *Towards a New Cold War (TNCW)* (Pantheon, 1982), s. 47 vd. ile Chomsky, Jonathan Steele ve John Gittings, *Superpowers in Collision* için kaleme aldığım bölüm (Penguin, 1982, gözden geçirilmiş basım, 1984). Konuyla ilgili daha kapsamlı bir tartışma ve dokümantasyon için bkz. Edward S. Herman, *The Real Terror Network* (South End Press, 1982).

3. Çok daha ağır bir suç olan saldırganlık ise ayrı bir kategori oluşturur. ABD’nin Güney Vietnam’ı ve sonrasında bütün Çinhindi’ni hedef alan saldırıları, Sovyetler’in Afganistan’ı işgali, Timor ve Lübnan’ın ABD’nin Endonezya ve Vietnamlı müttefiklerince işgali gibi olaylar bu kategoriye dahildir. Zaman zaman kategoriler bulanıklaşmaktadır; bu örneklerden bazılarını değineceğiz.

bir saygı ve övgüyü hak etmektedir ve hayranlarına göre bu ülke “kendisine gazeteciler tarafından uygun görülenden çok daha yüksek bir yasaya tabidir” (Walter Goodman).⁴

Benzer şekilde, ABD üslerinden yönlendirilmiş ve CIA tarafından eğitilmiş olan paramiliter güçlerin, en yoğun döneminde neredeyse haftada bir gerçekleştirdiği eylemlerle Küba’daki otelleri bombalaması, balıkçı teknelerini batırması, Küba limanlarındaki Rus gemilerine saldırması, mahsulleri ve besi hayvanlarını zehirlenmesi ve Castro’ya suikast girişiminde bulunması da terörizm değildir.⁵ İmparator ve vasallarının bu ve benzeri eylemleri, herhangi bir konferansın veya akademik bir çalışmanın konusunu oluşturmaz yahut medyada ve fikir dergilerinde eleştirel yorumların ve tartışmaların hedefi olamaz.

İmparator ve avanesi için geçerli olan standartlar, birbirleriyle yakından ilintili iki hususta emsalsizdir. Birincisi, kendi icra ettikleri terörist eylemler kanonun dışında tutulur; ikincisi, kendilerine yönelik terörist saldırılar aşırı bir ciddiyetle ele alınır, daha sonra *göreceğimiz* üzere “gelecekteki saldırılara karşı nefsi müdafaa” gerekçesiyle şiddete başvurulmasını zorunlu kılarken, kendilerinin diğerlerine karşı giriştikleri benzer veya daha ciddi terörist saldırılar, misilleme veya önleyici eyleme başvurma liyakatinde değildir ve karşı tarafın böyle bir eyleme başvurusu halinde korkunç ve dehşetli bir şekilde mukabele edilecektir. Bu tür terörist eylemler o denli önemsizdir ki, bunların haberleştirilmesine, hatta hatırlanmasına bile lüzum yoktur. Örneğin Libya deniz kuvvetlerinin İsrail’in Hayfa limanında Doğu Alman yapımı füzelerle üç Amerikan gemisine saldırdığını, bir gemiyi batırıp diğerlerine hasar verdiğini varsayalım. Bu örnekte, verilecek reaksiyonla ilgili herhangi bir spekülasyonda bulunmaya gerek dahi yok. Gerçek dünyaya dönecek olursak, 5 Haziran 1986 günü “Güney Afrika deniz kuvvetleri, Angola’nın güneyinde yer alan Namibe limanında üç Rus gemisine saldır-

4. *Washington Post*, 30 Haziran 1985; *Time*, 11 Ekim 1982; Goodman, *New York Times*, 7 Şubat 1984.

5. Bkz. 3. nottaki referanslar ve 5. Bölüm.